

Měsíčník MZV ČR vydává Odbor rozvojové spolupráce a humanitární pomoci u příležitosti Evropského roku pro rozvoj 2015

OBSAH:

Úvodní slovo náměstka ministra zahraničních věcí Petra Druláka

Česká rozvojová agentura se zapojila do pomoci Ukrajině

Příklady úspěšných projektů

TÉMA MĚSÍCE: Mír a bezpečnost

Příspěvek humanitární pomoci k míru a bezpečnosti

Konflikty komplikují plnění rozvojových cílů

Mírové operace OSN

Nejbližší akce k rozvojové spolupráci

Milé čtenářky, milí čtenáři,

v tomto čísle si připomínáme souvislost mezi mírem a rozvojem. Jejich vztah vystihuje teze, bez míru není rozvoje a bez rozvoje není míru.

Kde se válčí, lze jen stěží uskutečňovat rozvojové projekty. Ve válečných podmínkách můžeme sice působit okamžitou humanitární pomocí, jakou například poskytujeme na východní Ukrajině, ale rozvojová spolupráce vyžaduje dlouhodobě stabilnější a dostatečně motivované prostředí. Bez něho budou její přínosy pouze jednorázové a těžko udržitelné, to ukazuje mimo jiné naše zkušenost s provinčním rekonstrukčním týmem v afghánském Lógaru. Naopak málokde je rozvojová spolupráce platnější než v místech, kde lidé překonávají ničivé následky ukončených konfliktů. Může se jednat o pomoc při obnově základní infrastruktury a institucí, ale také o rozvojovou spolupráci orientovanou přímo na bezpečnostní výzvy. Tuto potřebu oslovují například některé z našich projektů na západním Balkáně - na odminování řeky Sávy či školení policistů.

Obvykle dobře chápeme, že rozvoj vyžaduje mír, často však zapomínáme, že bez rozvoje nedosáhneme trvalého míru. Živě si pamatuji na rozhovor, který jsem měl před lety s tehdejším šéfem Mezinárodní agentury pro jadernou energii Muhammadem Baradejem. Na otázku, kde vidí největší hrozby světové bezpečnosti, odpověděl, že svět nebude bezpečný, dokud stamiliony lidí budou nuceny žít ve zvířecích podmínkách. Slova egyptského právníka a diplomata připomínají, že největší hrozbou lidstva je lidské zoufalství, které vede k zoufalým činům. Rozvojová spolupráce se snaží snižovat ekonomickou a sociální nerovnost, která nadále patří k hlavním příčinám beznaděje mnohých. Na to, abychom překonali dnešní stav, v němž podle britské nadace Oxfam jedno procento nejbohatších vlastní polovinu veškerého světového bohatství, rozvojová spolupráce stačit nebude. Může však důležitým způsobem přispět. Zejména pokud si bohaté státy, k nimž také patříme, budou ještě lépe uvědomovat svoji zodpovědnost.

V probíhající diskusi o evropské bezpečnosti podněcené hrozbami na východ a na jih od nás by proto mělo jasněji znít, že do vlastní bezpečnosti neinvestujeme pouze podporou vojáků a zpravodajců, ale také investicemi do mezinárodního rozvoje.

Petr Drulák
náměstek člena vlády pro politické záležitosti

VÍTE, ŽE:

Česká republika vynaložila v roce 2014 v souvislosti s konflikty celkem 35 mil. Kč na humanitární pomoc. Významným partnerem při realizaci projektů v konfliktních oblastech byly české nevládní organizace.

Na pomoc obyvatelstvu **Sýrie i syrským uprchlíkům** v okolních zemích bylo poskytnuto 20 mil. Kč. Jednalo se zejména o pomoc v severních oblastech země a v oblastech Aleppo a Idlibu se zajištěním potravin, odvozem odpadků, zásobováním léky, provozem škol, zdravotní a psychosociální péči. Pomoc probíhala i v **Jordánsku** ve prospěch syrských uprchlíků v táborech Zátáři a v Ammánu.

Obdobná pomoc byla realizována v **Gaze, Iráku, Jižním Súdánu, ve Středoafričské republice** a na **Ukrajíně**.

Česká rozvojová agentura se také zapojila do pomoci Ukrajině

Ukrajina nepatří mezi partnery dlouhodobé zahraniční rozvojové spolupráce realizované Českou rozvojovou agenturou, avšak vzhledem k prodlužujícímu se konfliktu na východě země rozhodla vláda ČR vyjádřit solidaritu s ukrajinským obyvatelstvem a přidělila České rozvojové agentuře prostředky na mimořádnou pomoc této zemi v letech 2014-2016.

V roce 2014 byl z tohoto rozpočtu podpořen projekt Českého červeného kříže. Byla zakoupena vozidla se speciálním vybavením a nafukovací záchrané stany, které umožnily fungování mobilních týmů zdravotnických jednotek. Tyto mobilní týmy se zaměřují na monitoring oblastí postižených válečným konfliktem, na provádění zdravotnického průzkumu a poskytování zdravotní a jiné asistence.

V současné době týmy působí v Charkově a na severu luhanské oblasti, v Mariupolu a Debalcevu. Vozidla jsou užívána pro evakuaci civilistů a zraněných, a zároveň pro transport humanitární pomoci. Nafukovací stany slouží ve Slavjansku při poskytování humanitární pomoci a předlékařské první pomoci vnitřně vysídleným lidem. Jen za dobu prvního měsíce provozu byla lékařská či humanitární pomoc poskytnuta v cca 200 případech.

PŘÍKLADY ÚSPĚŠNÝCH PROJEKTŮ

Čeští policisté likvidují výbušné miny na Západním Balkáně

Čeští policisté pomáhají zbavovat území Bosny a Hercegoviny munice, která si vyžádala tisíce životů a která téměř dvacet let po ukončení občanské války stále číhá doslova na každém kroku.

Podle informací bosenského Ministerstva vnitra ukrývají hlubiny řeky Sávy přes 120 000 min - pozůstatků druhé světové i občanské války, které dodnes brání ekonomickému rozvoji regionu, protože řeka není splavná.

Odminování je přitom složitou činností, která vyžaduje důkladnou administrativní přípravu v součinnosti se zastupitelským úřadem České republiky v dané zemi, dále pak transport přístrojů a vybavení a v neposlední řadě také samotnou vysoce rizikovou činnost spojenou s vyhledáváním

a vylovováním munice, která je v kalných balkánských vodách lokalizována za pomoci moderních přístrojů, a jejím bezpečným odpálením.

Program bezpečnostní rozvojové spolupráce Ministerstva vnitra se zaměřuje na posilování kapacit partnerských bezpečnostních sborů, pomoc v oblasti boje proti závažné kriminalitě, odstraňování válečných škod a posilování vlády práva v regionu západního Balkánu. Účastní se ho vybrané resortní útvary, které ročně realizují kolem 20 projektů v celkové hodnotě až 3 miliony Kč.

Program dále nabízí také expertízu České republiky při odhalování a dokumentaci drogové trestné činnosti, sdílení znalostí z kriminalisticko-technické expertízy či jiné specifické oblasti vnitřní bezpečnosti, o něž partneři projevuují zájem.

Česká rozvojová agentura vyhlásila výsledky dotačního výběrového řízení na **projekty k Evropskému roku pro rozvoj**, financovaných z rozpočtu EU. Vybráno bylo 11 projektů zaměřených na osvětu, vzdělávání, podporu výzkumu, místních samospráv a soukromého sektoru.

Mír a bezpečnost v rozvojové politice Evropské unie

Udržitelného rozvoje a prosperity nelze dosáhnout bez míru a bezpečnosti, a platí to i naopak. EU je v čele úsilí o prosazování míru a stability, přičemž si uvědomuje, že účelné využívání rozvojové pomoci může podstatně přispět k dosažení trvalé změny.

Rozvojová spolupráce EU využívá k předcházení krizových situací nebo řešení ozbrojených konfliktů nevojenské prostředky jako je vyjednávání, demobilizace nebo demilitarizace. Hlavním principem je prosazování spravedlnosti, což EU podporuje svou rozvojovou politikou, humanitární pomocí, programy pro sociální rozvoj a obchodní politikou.

Pokud už k válce či ozbrojenému konfliktu dojde, jsou sociální dopady obrovské - šíří se násilí, jsou ničena obydlí, instituce, infrastruktura apod. Takové události mohou zemi poznamenat na celé generace. EU podporuje iniciativy, které se snaží příčinám vzniku takových konfliktů zabránit či je redukovat.

V post-konfliktních zemích napomáhá EU především odzbrojení a provádí také kontroly zbrojení, a to v rámci závazků

z Konference OSN o odzbrojení, mezi něž patří nízký počet vojáků v armádě nebo využití lehkých zbraní. EU také přispívá k mezinárodnímu úsilí o zajištění jaderné bezpečnosti.

Hlavním finančním nástrojem EU pro podporu míru a bezpečnosti v partnerských zemích je „Nástroj přispívající stabilitě a míru“ (*Instrument contributing to Stability and Peace - IcSP*). Z tohoto nástroje lze poskytnout krátkodobou pomoc s cílem snižovat celou řadu rizik, napomáhat řešení celosvětových hrozeb a přispívat budování kapacit pro udržitelný socioekonomický rozvoj. V loňském roce byly financovány projekty na stabilizaci situace na Ukrajině, v Sýrii, Jižním Súdánu a Palestině, ale i v Burundi, Nigeru, Panamě a dalších státech po celém světě.

Příspěvek humanitární pomoci k míru a bezpečnosti

Základním posláním humanitární pomoci je zachraňovat lidské životy a snižovat lidské utrpení. Proto není divu, že humanitární pomoc hraje důležitou roli při podpoře civilního obyvatelstva, které je postiženo konfliktem nebo se potýká s post-konfliktní obnovou.

V posledních letech, kdy Česká republika průběžně pomáhá konfliktem postiženému obyvatelstvu **Sýrie, Iráku, Jižního Súdánu, Středoafričské republiky** či **Ukrajiny**, připadá na tento druh pomoci téměř polovina humanitárního rozpočtu.

Přítom nejde jen o zajišťování vody, potravin, léků a náhradních přístřeší pro vysídlené obyvatelstvo a uprchlíky z oblastí konfliktu do sousedních zemí, ale i o základní ochranu před násilím, včetně sexuálního, o psycho-sociální podporu či o spojování konfliktem rozdělených rodin.

Právě humanitární aktivity v konfliktních oblastech se musí bezpodmínečně řídit

zásadou neutrality vůči probíhajícímu konfliktu, dbát na civilní charakter pomoci i na správnou identifikaci potřeb přímo u postiženého obyvatelstva.

O respektování základních humanitárních zásad a mezinárodního humanitárního práva, ochranu humanitárních pracovníků a zajišťování dostupnosti pomoci se významně zasazuje OSN, EU i Mezinárodní výbor Červeného kříže.

Humanitární pomoc se uplatňuje i při obnově po konfliktech, kde pomáhá se zdroji obživy pro navrátilivší se obyvatele, s obnovou zdravotních a vzdělávacích služeb i s odminováním zemědělské půdy nebo okolí škol a nemocnic.

Česká republika takto v posledních letech pomáhala v **Afgánistánu, Barmě/Myanmaru, Iráku, Malí** nebo **Somálsku**, ale také na evropském kontinentu v **Bosně a Hercegovině, Kosovu, Srbsku** i **Gruzii**.

Fakta a čísla o konfliktech ve světě:

- Asi 1,2 miliardy lidí žije v zemích, které jsou označovány jako křehké (fragile states), a asi 800 milionů lidí v rozvojových zemích, kde probíhá násilný konflikt.
- Mezi křehkými či konfliktem zasaženými státy jen jediná země dosáhla MDGs.
- 60 % podvyživených, 61 % chudých, 77 % dětí, které nejsou v základní škole, 65 % lidí bez přístupu k pitné vodě a 70 % zemřelých kojenců lze najít v křehkých či konfliktem zasažených zemích.
- Mnoho zemí zasažených konfliktem uvízlo v pasti opakovaných cyklů násilí.
- Na druhou stranu trvalý mír může přinést rychlé zlepšení. Etiopie po skončení války více než zčtyřnásobila přístup svého obyvatelstva k pitné vodě a Mosambik během pouhých osm let více než ztrojnásobil počet dětí, které dokončily základní školní docházku.

Více se o **Evropském roku pro rozvoj 2015** dozvíte na <http://europa.eu/EYD2015> a v sociálních médiích: EYD2015.

naš svět
naše důstojnost
naše budoucnost

MÍR V OSN

29. květen –
Mezinárodní den
mírových sil

**náš svět
naše důstojnost
naše budoucnost**

AKTUÁLNĚ Z BRUSELU

Dne 26. května se v Bruselu uskutečnil zasedání Rady EU pro zahraniční věci ve formátu ministrů pro rozvoj. ČR bude zastupovat delegace vedená náměstkem ministra P. Drulákem. Předpokládanými body jednání jsou: 1) globální rozvojová agenda „post-2015“; 2) gender a rozvoj; 3) migrace a rozvoj; 4) program „Train and Equip“ (budování kapacit třetích zemí).

Dne 18. června 2015 se v Bruselu bude konat další z řady sektorových seminářů k Fondům vnější spolupráce EU, tentokrát zaměřený na zemědělství, rozvoj venkova a potravinové zabezpečení. Seminář společně organizují Stálé zastoupení Španělska a Francie při Evropské unii a je určen pro široké spektrum subjektů ze všech členských států EU včetně České republiky se zájmem realizovat projekty ve třetích zemích.

Konflikty komplikují plnění rozvojových cílů

Násilné konflikty se staly největší překážkou dosažení rozvojových cílů tisíciletí. Války a konflikty způsobují smrt, nemoci a vysídlení, ničí majetek, poškozují životní prostředí, snižují školní docházku a odrážejí od investic. Dopady násilí na rozvoj jsou okamžité a obtížně se napravují.

V zemích, v nichž v období 1985-2010 došlo k ozbrojenému konfliktu, je míra chudoby v průměru o 21 procentních bodů vyšší než v zemi, v níž válečná situace nastala. Rozdíly v plnění rozvojových cílů tisíciletí mezi konfliktem postiženými zeměmi a ostatními rozvojovými zeměmi jsou zcela průkazné.

Výzvou 21. století se proto stala podpora rozvoje ve státech zasažených konfliktem. Návrh nových Cílů udržitelného rozvoje (SDGs) tuto výzvu zohledňuje a principy míru a bezpečnosti, spravedlnosti a solidarity jsou tentokrát mezi cíle zařazeny.

Mírové operace OSN

Udržování mezinárodního míru a bezpečnosti je jedním z hlavních úkolů Organizace spojených národů. OSN od svého vzniku již mnohokrát pomohla zabránit tomu, aby spory přerostly ve válečné konflikty, a přesvědčila nepřátelené strany, aby daly přednost jednacímu stolu před zbraněmi. Pokud již ozbrojený konflikt propukl, OSN se podílela na jednáních o příměří a míru.

V posledních desetiletích vznikla v oblasti globální bezpečnosti zcela nová situace: války mezi státy ustoupily a většina konfliktů vzniká uvnitř států. Občanské války nastolily složité otázky, jako např. schopnost reakce mezinárodního společenství nebo problematiku ochrany civilního obyvatelstva.

Také OSN přizpůsobila a posílila své tradiční nástroje činnosti. Do mírových operací zapojila ve větší míře regionální organizace a větší pozornost věnuje obnově míru po skončení konfliktu.

V 16 současných operacích OSN působí 120 tisíc mírotvůrců – 85 tisíc vojáků, 13 tisíc policistů a 20 tisíc civilních zaměstnanců a dobrovolníků.

Česká republika se do mírových operací OSN tradičně zapojuje. V současnosti působí celkem 10 Čechů v operacích MONUSCO (Demokratická republika Kongo), UNMIK (Kosovo), UNAMA (Afgánistán) a MINUSCA (Středoafriká republika).

Nejbližší akce k rozvojové spolupráci

19. května – Kulatý stůl: Životní prostředí v rámci Evropského roku pro rozvoj

Platforma podnikatelů pro zahraniční rozvojovou spolupráci pořádá v rámci EYD2015 kulatý stůl zaměřený na životní prostředí. Akce se koná od 13:00 hod v zasedacím sále Svazu průmyslu a dopravy ČR (Freyova 948/11, Praha 9). Více na <http://www.ppzrs.org/>.

20. května – Kulatý stůl k identifikaci udržitelných projektů ZRS (MZV)

Za účasti náměstka ministra M. Tlapy se uskuteční kulatý stůl, jehož tématem bude hledání synergií mezi činnostmi soukromého/neziskového sektoru a státní ZRS v prioritních zemích.

4. června – Konference Víze vzdělávání: brána debatě otevřená (ERA svět)

Platforma nevládních organizací FoRS pořádá ve spolupráci s Centrem pro otázky životního prostředí celodenní konferenci ke vzdělávání, která umožní diskusi představitelů soukromého sektoru, akademické obce a státní správy. Více na <http://www.fors.cz/>.

9. června – Konference Evaluace ve světle nových příležitostí (FSV UK)

Česká evaluační společnost organizuje konferenci k metodám a příležitostem v rámci evaluací.

15. června – Informační seminář k Fondům vnější spolupráce EU (MZV)

Podobně jako v předchozích letech uspořádá MZV informační seminář, jehož cílem je sdílet co nejvíce konkrétních a aktuálních informací s českými subjekty (nevládními neziskovými organizacemi, podnikatelskými subjekty a orgány státní správy).